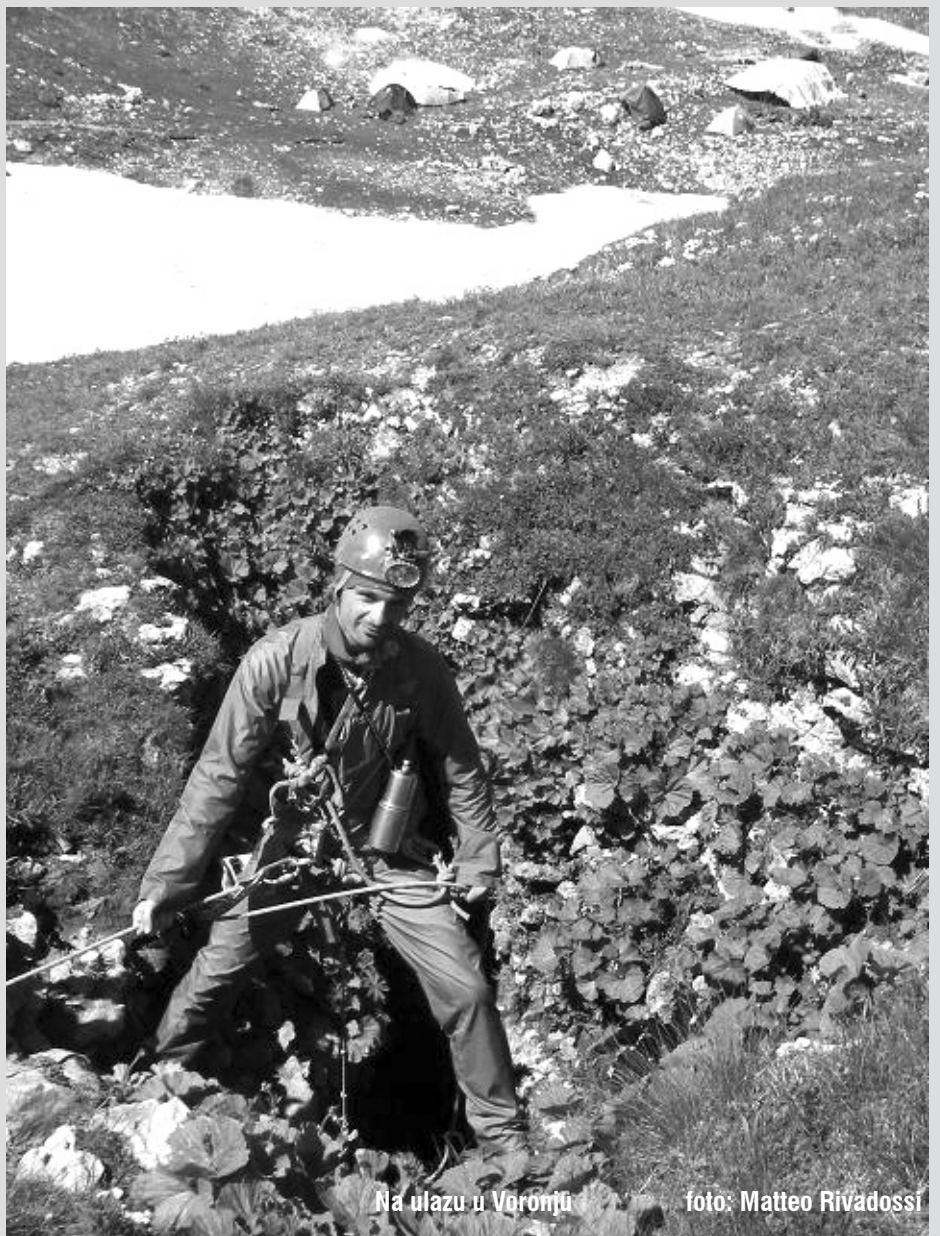

ABHAZIJA

ZAZRKALYE - MEĐUNARODNA EKSPEDICIJA U VORONJU 2005.

Između 9. i 27. srpnja sudjelovao sam u međunarodnoj ekspediciji u jamu Voronya - Krubera koju je organizirao Cavex. Iz zračne luke u Veneciji smo krenuli Tomaž, Matteo i Giacomo iz Brescie te ja. U Moskvi nas je neugodno iznenadila novost da naših dozvola za ulazak u Abhaziju nema i da ih vjerojatno nećemo ni dobiti. S mišlju da će se sve ipak nekako srediti nastavili smo putovanje do crnomorskog primorskog mjesta Soči, tik uz granicu s Abhazijom. Taj je dio poznat kao Azurna obala Crnog mora, ali njena stvarnost su onečišćene plaže, prijava more i ugostiteljstvom na sovjetski način. Sve je to tako daleko od francuske rivijere kao i stvarna udaljenost do Monte Carla...

U prostorijama ruskog geografskog društva u predgrađu Sočija pored naše ekipe okupili su se i Tony iz Engleske, Zdenek iz Češke i Kostas iz Grčke koji je tjedan dana čekao dozvolu. Nakon dana manje-više nestrpljivog iščekivanja vođa ekspedicije Denis nam je rekao da nam je jedina mogućnost ilegalan prijelaz u organizaciji likova kavkaskoga izgleda iz sumnjive "local guide" agencije. Tomaž i Kostas se za takav tip izleta nisu odlučili pa su se vratili kući. Priznajem da je i meni ta zamisao bila sve samo ne simpatična. Unatoč svemu odlučio sam da ću pokušati pa što bude bit će. Na sreću sve je prošlo bez problema i iste smo noći bili u Abhaziji. U kući lokalnog podupiratelja ekspedicije na Arabiku, smještenoj u manjem primorskom naselju, pridružilo nam se nekoliko ruskih speleologa i jedna speleologinja iz Abhazije. Ukrkali smo se na mrcinu nalik na ruski vojni kamion koji nas je odveo na Arabiku. Prijedena udaljenost je bila jedva 20 km, ali je po blatnoj cesti isprekidanom polumetarskim rupama i po strmim serpentinama trajala oko 6 sati. Pješaćenje do baznog kampa je, unatoč pretrpanim ruksacima, trajalo dobrih pola sata. Kamp se nalazio

Na ulazu u Voronju

foto: Matteo Rivadossi

na omanjem, gorskim travnjakom obraslom, platou uz ulaz u jamu. Šatora je bilo kao kuća u manjem slovenskom selu, "stanovnika" oko 50, među njima i stranaca: uz mene 3 Poljaka, 3 Grka, 1 Englez, 1 Čeh, 2 Talijana i 1 Australac. Jezgra ekspedicije bila je rusko-ukrajinska poznata po podvizima iz nekih naših visokogorskih jama... Organizacija i logistika su prema našim mjerilima bile megalomanske: ogromna količina opreme, brojne transportne ekipe i ekipe koje su opremale jamu šibajući po jami gore-dolje, telefon do -2000 m... Ukratko, sve u himalajskom stilu. Među svima se isticala simpatična Ukrajinka lijepo njegovanih noktiju koja je s još trojicom spustila 17 transportki na dubinu -1400 m.

Cilj ekspedicije je bio proći sifon na -1980 m, pregledati kamine

na dnu, što je bio zadatak moje ekipe, ponovno izmjeriti cijelu jamu uključujući hidroniveliranje i obaviti bojanje vode. Unatoč ogromnoj logistici sve je djelovalo bez zastoja! Na priču o prehrani nema smisla trošiti riječi budući da na ekspediciji na istočnim obroncima Europe nije trebalo očekivati kulinarskih poslastica. S talijanskim prijateljima sam, sit svakodnevne kašaste hrane, pripremio bolonjez iz vrećice. U baznom kampu je vladalo prijatno i prijateljsko ozračje. Vojničkoj disciplini i strmoj hijerarhiji, koje bi prema zapadnjačkim stereotipima trebale vladati na ruskim ekspedicijama, ovdje nije bilo ni traga.

U jamu smo se spustili drugi dan nakon dolaska. Denis, Giacomo, Matteo i ja smo na -1400 m spustili svatko "samo" po jednu tešku

transportnu vreću. Tu smo uz 1. sifon Bermude postavili 3. bivak. Jedna od značajki sovjetskog i postsovjetskog stila speleologije je dugotrajno bivakiranje pod zemljom u brojnim manje ili više komfornim bivcima. U Voronji ih je pet. Tamo sam bivakirao s Denisom i sljedeći dan se vratio na površinu. Giacomo i Pota su se odlučili na noćni povratak bez spavanja. Jama je do te dubine donekle jednostavna, uglavnom koljenasta s iznimkom 200 m dugog meandra Sinusoida. Ono što je tada povećalo težinu je bila velika količina vode kao posljedica topljenja snijega na površini. Skoro sve vertikale od -300m i dalje bile su mokre pa sam nakon nekoliko sati bio mokar do kože što je pri temperaturi od 2°C vidljivo djelovalo. Unatoč svemu tome i kasnijem događaju, zahvaljujući dobrom ozračju, morao je stalno bio na visini.

Prvom je spustu u Voronju uslijedio trodnevni odmor u bazi nakon čega smo se u istom sastavu spuštali po užetima ukrajinske proizvodnje koja možda drže 4 tone, ali "žderu" kolute desendera i sprave brže nego što traje jedan spust ili izlaz s dna. Gore spomenuta Bermuda je 6 m dug sifon dimenzija 1,5 x 1,5 m na dubini od 1400 m. Pliva, tj. roni se u suhim lateks odijelima koja se navuku na podkombinezon. Kao pomoć u disanju bile su pripremljene "mikro" 1,5 litarske boce punjene zrakom. Iako je sve djelovalo neuvjerljivo, s jednim se udahom sifon preplivao. Veći je problem bilo prenijeti 8 transportki zbog kojih sam se u ledeno hladnoj vodi gotovo smrznuo. Iza sifona je manje jezerce i nakon toga si na dnu gdje lako svučješ suho odijelo. Nakon tog mjesta jama je položnija i razvedenija, a količina vode se postupno povećava. Ako je prvi dio jame tipično alpski, ovaj poslije sifona je sličniji ponoru. Tu su manje ili više zasigani dijelovi. Na putu prema dnu stali smo u bivku na -1700 m.

Pripremajući se za nastavak spuštanja Denis je saznao o nesreći člana ekspedicije u dijelu jame Ne Kjubishevskaja. Drugih informacija, osim da je pao i da je teško ozlijeđen, nije bilo. Odlučili smo prekinuti spuštanje i što prije stići do unesrećenoga. Matteo

i Giacomo su ronilačkoj ekipi, koja je ostala bez svega, odnijeli hranu i karbid na -1950 m. Ta ekipa okupljena oko Klima bila je već nekoliko dana u jami. Klima je prošao sifon na -1980 m, spustio se 40 m gdje ga je na -2020 m zaustavio novi sifon. Zbog nastale situacije su i oni prekinuli s istraživanjem i počeli se vraćati na površinu. Pri povratku smo dobili informaciju da se unesrećeni osjeća dobro, ali da ne može micati nogama. Napravljen mu je solidan bivak. Sljedeći dan sam se spustio do njega. Nalazio se u bočnom dijelu jame na dubini od 370 m. Nesreća se desila pri spuštanju niz vertikalu radi prekratkog užeta. Nedostajalo je 7 m užeta, a na kraju nije bilo čvora... Pri pregledu sam

posumnjao na lom pete i gležnja, trtice i kralježnice, no na sreću nije bilo neuroloških simptoma. Transport je bio moguć samo u nosilima i to što više u vodoravnom položaju. Glavni je problem bio 250 m dugi meandar, mjestimice jedva prohodan i to većinom po sredini i pod stropom, a ostalo su bili koljenasti jamski kanali. U međuvremenu su stigli spasioci iz Sočija. Rusija nema prave speleološke službe spašavanja. Imaju profesionalne spasioce koji spašavaju iz planina, mora i teško dostupnih mjesta kamo ubrajaju i jame. Iako su prilično dobro opremljeni i poznaju vertikalnu tehniku, osim rijetkih među njima, nemaju speleološkog iskustva. Unatoč tome su

Na 150 m dubine u jami Voronja

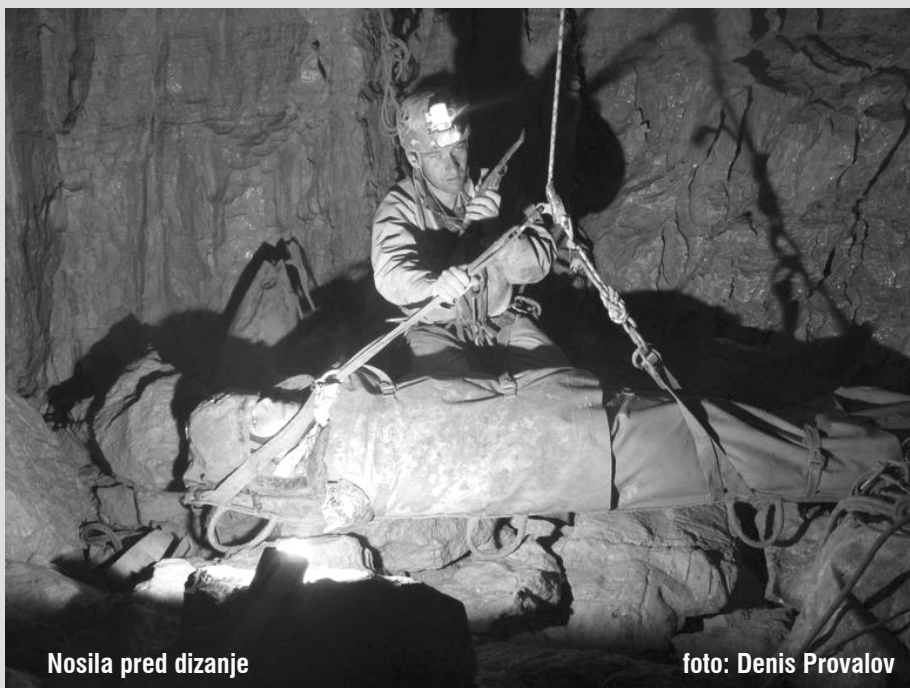
foto: Matteo Rivadossi

do -250 m dosta dobro postavili užeta za transport nosila. Pomagali su i pri širenju meandra i transportu nosila. Za širenje meandra trebali smo četiri dana pri čemu su se ekipe mijenjale svakih 10 sati. Istovremeno su radile dvije ekipe s 2 - 3 člana. Na korištenje smo imali tri benzinske bušilice i različitu municiju koje u Abhaziji ne manjka. U spašavanje su se uključili svi članovi ekspedicije uključujući i djevojke koje su inače skrbile o kuhinji, a sada su sa žarom klesale i bušile Riobijem. Pored brige za unesrećenog sam s Denisom, Dimom i Zdenekom (svima ostalima su istekle vize pa su se vratili) opremao meandar za transport nosila. Peti dan nakon nesreće meandar je bio dovoljno proširen, užeta postavljena pa je počelo dizanje. Bilo je improviziranja, ali većih zastoja nije bilo. Za 20 sati unesrećeni je bio na površini. Transport je proživio mirno. Cijelo je vrijeme uz njega bila njegova djevojka, odlična speleologinja, koja je došla iz Habarovska, mjesta uz granicu s Kinom. Sljedeći je dan doletio ogromni helikopter s dva rotora i prevezao unesrećenog u Soči gdje su ga operirali. Trajnih posljedica vjerojatno neće imati.

Sve je dobro završilo! Spašavanje je u Rusiji bila udarna vijest na svim glavnim televizijskim i radijskim postajama. U Rusiju sam se vratio istim putem, sprintajući s podrknutim hlačama preko granične rijeke, ali ovaj put usred bijelog dana što je, po mišljenju organizatora, bilo manje sumnjivo (!?). Problema nije bilo. Uslijedio je let u Moskvu, posjet Crvenom trgu by night u društvu prijatnih Denisovih prijatelja i konačno let u Veneciju.

Rok Stopar

Sa Slovenskog preveo
Nenad Buzjak

Nosila pred dizanje

foto: Denis Provalov

Na 1600 m dubine

foto: Matteo Rivadossi